

Nr 97.

Av herr **Nytander m. fl.**, om skatt å mineralvatten och vissa läskedrycker eller å kolsyra, som användes vid tillverkning av nämnda slag av drycker.

I en förut väckt motion har framhållits, att det aktuella statsfinansiella läget kräver en vidgad tillämpning av den indirekta beskattningsmetoden, om man önskar finansiera en av krisförhållandena präglad budget utan att frångå sunda finansieringsprinciper. I denna motion har såsom en av de möjligheter, vilka böra tillgripas för att tillföra statskassan nya inkomster, anvisats den utvägen att införa en skatt på mineralvatten och kolsyrade, alkoholfria läskedrycker. I anslutning härtill vilja vi nu väcka förslag om uttagande av en dylik skatt och få till stöd härför anföra följande:

Med mineralvatten avses dels naturligt källvatten, innehållande upplösta fasta ämnen eller gaser i sådan mängd och av sådan beskaffenhet, att vattnet kan användas i hälsobringande syfte, dels ock på konstgjord väg framställt liknande vatten samt med konst framställt bords- och annat dricksvatten. I kolsyrade, alkoholfria läskedrycker ingå vanligen socker, fruktsyra eller essenser såsom smagivande beståndsdelar.

Konsumtionen av sådana varor har en stor utbredning inom alla befolkningslager. Bortsett från sådana mineralvatten, som tjäna ett medicinskt ändamål, tillfredsställa varorna i allmänhet icke något nödvändigt behov, utan äro huvudsakligen att anse såsom varor med en viss lyxbetonad karaktär. Dessa varor synas därför lämpa sig väl för en beskattning.

Utomlands är en särskild beskattning av läskedryckstillverkningen genomförd åtminstone i Norge, där i förevarande hänseende gäller en lag av den 11 augusti 1924 angående omsättningsavgift å kolsyrehaltiga, alkoholfria dricksvoror. En orienterande redogörelse för den norska lagstiftningen på området torde i detta sammanhang kunna erbjuda intresse.

Avgiftsbelagda äro alla varor av hithörande slag, som framställas inom landet i försäljningssyfte eller införas från utlandet. Undantag är dock gjort för varor, vilka tjäna ett medicinskt ändamål, liksom också för sådana tillverkningar, som utföras eller inläggas på tullupplag för utförsel. I fråga om inom landet framställda skattepliktiga varor uttages avgiften i regel genom stämpelbeläggning av ifrågavarande fakturor. Vid försäljning direkt till konsumenterna skola varorna införas i en särskild detaljhandelsbok, i vilken vederbörliga stämpelmärken inklistras. I kontrollsyfte äro producenterna ålagda att föra vissa böcker över varorna samt över de inköpta och använda stämpelmärkena. Dessa böcker insändas till kontrollmyndigheten för granskning. Be- träffande från utlandet införda varor uttages avgiften i samband med tullbehandling. Till förvärvsmässig framställning av sådana drycker, varom fråga

är, erfordras vederbörande regeringsdepartements tillstånd. Avgiften utgår med 15 öre per liter.

Vid avgiftens införande i Norge beräknades densamma komma att tillföra statskassan ett belopp av omkring 2 miljoner kronor om året. Denna beräkning har emellertid icke hållit streck, i det att inkomstbeloppet läser under ett antal år hava uppgått till allenast omkring 1 miljon kronor. Detta förhållande har uppgivits bero huvudsakligen på minskad förbrukning.

Såsom redan inledningsvis anförts anse vi, att även i Sverige en beskattning av mineralvatten och kolsyrade, alkoholfria läskedrycker är under rådande statsfinansiella förhållanden motiverad. En sådan beskattning torde kunna ordnas efter huvudsakligen samma linjer som i Norge.

Övervägande skäl tala för att skatten uttages å tillverkningen och importen av varorna och icke å detaljförsäljningen. Det torde ur flera olika synpunkter vara mest ändamålsenligt att lägga kvantiteten och ej värdet till grund för beskattningen. Skattekontrollen synes lämpligen kunna handhas av samma tjänstemän, som skulle utöva kontroll å den i en särskild motion vid denna riksdag föreslagna beskattningen av choklad och andra sötvaror. Att här ingå i några ytterligare detaljer av hithörande spörsmål hava vi icke ansett erforderligt, då vi förutsätta, att utskottet kommer att antingen självt eller genom vederbörande ämbetsverk närmare utreda frågan och därvid låta utarbete fullständigt författningsförslag i ämnet.

En skatt å tillverkningen och importen av mineralvatten och kolsyrade alkoholfria drycker bör kunna tillföra statskassan ett icke oväsentligt belopp.

Enligt kommerskollegii redogörelser för Sveriges industriella produktion har tillverkningen av mineralvatten och kolsyrade läskedrycker nedannämnda år omfattat följande kvantiteter och värden (värden här angivna endast för åren 1928—1931):

	<i>Kvantitet</i>	<i>Värde</i>
1913	22.985.100 liter	
1926	30.912.400 „	
1927	32.678.100 „	
1928	32.131.200 „	13.781.843 kr.
1929	37.037.100 „	15.341.738 „
1930	44.766.100 „	18.216.705 „
1931 (prelim. uppgifter)	44.068.600 „	16.846.348 „

I ovanstående tablå angivna kvantiteter och värden omfatta icke tillverkningen inom de hantverks- och småindustriella rörelser, vilka icke redovisas i industristatistiken. Uppgifterna däri hänföra sig, i vad desamma avse år 1930, till 356 olika arbetsställen. Vid 80 av dessa utgjordes den huvudsakliga framställningen av mineralvatten och läskedrycker. Enligt vad som uppgivits från fabrikanthåll utgör hela antalet tillverkningsställen omkring 700. Man

torde härav vara berättigad antaga, att produktionen inom den hantverksmäsiga och småindustriella rörelsen är icke obetydlig, låt vara att denna produktion förmodligen är av mera säsongartat slag.

Den minskade köpkraften hos den konsumerande allmänheten, vilken redan under år 1931 synes hava medfört en liten produktionsminskning, torde under år 1932 hava gjort sig ytterligare gällande. Enligt vad vi erfarit, hava företagna uppskattningar beträffande avsättningen under sistförflutet år av läskedrycksfabrikationens alster givit till resultat, att i vart fall förbrukats mer än 100 miljoner flaskor av vanlig storlek, vilket skulle motsvara omkring 35 miljoner liter.

Utförseln av mineralvatten och kolsyrade, alkoholfria läskedrycker uppgick under år 1931 till 262.790 liter, representerande ett värde av 87.316 kronor. För införseln äro motsvarande siffror 21.008 liter och 18.457 kronor. Exportöverskottet utgjorde sålunda omkring 240.000 liter.

Såsom tidigare framhållits, har den rådande ekonomiska krisen redan under åren 1931 och 1932 medfört en nedgång av konsumtionen av läskedrycker. Denna företeelse torde komma att göra sig än mera gällande under innevarande år. Då härtill kommer, att även en måttlig beskattning förmodligen skulle medföra någon höjning av detaljförsäljningspriserna med därav föranledd ytterligare minskning av konsumtionen, lär en viss försiktighet vara tillräddig vid beräkandet av skatteunderlaget. Med hänsyn till den förmodligen icke obetydliga framställningen inom den hantverks- och småindustriella rörelsen, beträffande vilken statistiska uppgifter saknas, anse vi oss dock kunna räkna med ett avgiftsunderlag av mellan 25 och 30 miljoner liter per år. På det att skatten icke må komma att i någon avsevärd mån inverka på försörjningsmöjligheterna inom läskedrycksindustrien, hava vi stannat vid att föreslå en så jämförelsevis låg skattesats som 10 öre per liter. Under förutsättning av en årlig produktion av mellan 25 och 30 miljoner liter, skulle skatten sålunda komma att för budgetåret 1933—1934 tillföra statskassan ett belopp av 2,5 à 3 miljoner kr.

Enligt vad vi hava oss bekant, har man i Norge övervägt möjligheterna av en sådan omläggning av beskattningen av mineralvatten och läskedrycker, att skatten i stället skulle uttagas å kolsyreframställningen. Ehuru vi icke varit i tillfälle att närmare undersöka möjligheterna av att i Sverige komma fram på denna väg, vilja vi dock framhålla, att man med en sådan beskattning undviker de olägenheter och kontrollsvårigheter, som onekligen kunna vara förbundna med den för uttagande av den föreslagna skatten å mineralvatten och läskedrycker erforderliga stämpelbeläggningen av fakturorna. Då emellertid kolsyra icke uteslutande användes för läskedryckstillverkningen, ligger häri ett skäl, som synes tala mot denna skatteform. Vidare lära vissa läskedrycksfabrikanter själva framställa för tillverkningen erforderlig kolsyra. För att en skatt på kolsyra skulle medföra avsedd effekt, vore det därför måhända

nödvändigt att kombinera skatten med ett förbud för läskedrycksfabrikanterna att själva framställa kolsyra. Lämpligheten av en dylik åtgärd synes dock kunna diskuteras. Vi förutsätta emellertid, att vederbörande utskott kommer att låta närmare utreda frågan. I vår hemställan har sålunda upptagits ett alternativt förslag härom. Beträffande skattesatsen äro vi icke i tillfälle att framställa annat förslag, än att densamma bör bestämmas till sådant belopp att dryckerna drabbas av samma skattebelastning per liter räknat som enligt här ovan först angivna alternativ.

Under åberopande av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta åsätta mineralvatten och kolsyrade, alkoholfria läskedrycker en skatt av 10 öre per liter,

eller ock, därest detta förslag icke skulle vinna riksdagens bifall, i stället besluta åsätta kolsyra, som användes vid tillverkning av nämnda slag av drycker, en skatt till belopp motsvarande den ovan per liter föreslagna.

Stockholm den 21 januari 1933.

Axel Nylander.

Israel Lagerfelt.

Carl Bengtsson.

P. Sandström.

Hj. Halvarsson.